IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych (nr 49)**

z dnia 10 maja 2022 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych (nr 49)

10 maja 2022 r.

Komisja Regulaminowa, Spraw Poselskich i Immunitetowych, obradująca pod przewodnictwem posła **Kazimierza Smolińskiego (PiS)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– informacja Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej na temat realizacji przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy oraz propozycji ich zmian;

– dyskusja nad propozycją inicjatywy uchwałodawczej w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;

– zaopiniowanie dla Marszałka Sejmu – w trybie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora – formalnej poprawności oświadczenia posła Marcina Warchoła z dnia 9 lutego 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za wykroczenie, w związku z wnioskiem Komendanta Głównego Policji z dnia 9 listopada 2021 r. o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za wykroczenie posła Marcina Warchoła.

W posiedzeniu uczestniczyła **Magdalena Pietrzak** szef Krajowego Biura Wyborczego wraz ze współpracownikami oraz **Krzysztof Dąbrowski** – asystent przewodniczącego Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Ewa Kwiatkowska** i **Jolanta Szymańska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Tomasz Czech**, **Wojciech Miller**, **Piotr Podczaski** i **Przemysław Sadłoń** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Kazimierz Smoliński (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych. Stwierdzam, że zostało zwołane na podstawie art. 198j ust. 2 regulaminu i będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Witam posłów, członków Komisji, zaproszonych gości, przedstawicieli Państwowej Komisji Wyborczej.

Proszę posłów o zalogowanie się do systemu, państwa obecnych na sali do maszynek do głosowania, a posłów uczestniczących zdalnie w posiedzeniu proszę o zalogowanie się na tabletach. Proszę sekretariat o uruchomienie głosowania, żebyśmy mogli oddać dowolny głos w celu sprawdzenia kworum. Myślę, że kworum będzie i chyba nie będzie dziś żadnych kontrowersji, przynajmniej mam taką nadzieję. Liczę, że nie będzie problemów…

Szanowni państwo, pozostawię otwartą kwestię głosowania w sprawie kworum. Widzę, że na sali jest wystarczająca liczba osób, żeby prowadzić obrady, więc przystępuję do realizacji porządku obrad. Otrzymaliście państwo porządek dzienny, który został dostarczony posłom drogą mailową oraz na urządzenia iPad wraz z materiałami na dzisiejsze posiedzenie. Przechodzimy do realizacji porządku dziennego.

Z Państwowej Komisji Wyborczej, od pana Sylwestra Marciniaka, wpłynęło pismo do pani marszałek odnośnie zmiany Kodeksu wyborczego. Widzę, że jest z nami szefowa Krajowego Biura Wyborczego pani Magdalena Pietrzak. Może zróbmy tak… Pan przewodniczący złożył dosyć obszerne pismo z propozycjami dotyczącymi możliwości zmian w Kodeksie wyborczym. My, jako Komisja, mamy dosyć ograniczone możliwości, żeby przygotować zmiany, więc jeżeli pani jest przygotowana, to proszę pokrótce je omówić i myślę, że zmierzalibyśmy do tego, że poprosimy, abyście państwo przygotowali jakąś konkretną propozycję zmian, tak żebyśmy mogli nad czymś pracować. Myślę, że tak będzie dobrze. Proszę bardzo.

Szef Krajowego Biura Wyborczego Magdalena Pietrzak:

Szanowna Komisjo, tak jak powiedział pan przewodniczący, Państwowa Komisja Wyborcza wystosowała w ubiegłym roku, 25 stycznia 2021 r., zgodnie z art. 160 § 1 pkt 8, który określa, że do zadań Państwowej Komisji Wyborczej, zgodnie z Kodeksem wyborczym, należy przedstawianie, po każdych wyborach, Prezydentowi Rzeczypospolitej, Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu oraz Prezesowi Rady Ministrów informacji o realizacji przepisów Kodeksu wyborczego i ewentualnych propozycji ich zmian. Takie informacje zostały przedłożone i w ubiegłym roku po wyborach prezydenckich, i rok wcześniej, po wyborach do polskiego parlamentu i do Parlamentu Europejskiego, a w 2019 r. informacje dotyczyły wyborów samorządowych z roku 2018. W poprzednich latach było oczywiście analogicznie, ale ja mówię tylko o ostatnich wyborach.

W przekazywanych pismach szczegółowo opisywaliśmy propozycje zmian i szczegółowo je uzasadnialiśmy, żebyście państwo mieli obraz tych ewentualnych problemów, które gdzieś tam się zrodziły w trakcie przygotowań i przeprowadzania wyborów. To są dosyć spore opracowania, szczegółowe, natomiast jeśli w tej chwili miałabym pokrótce, jak pan przewodniczący powiedział, przedstawić te problemy, to zrobię to faktycznie trochę hasłowo, ale tak żebyście państwo mogli się zorientować, jakie są najważniejsze problemy.

Pierwszym problemem, podstawowym, który pojawia się we wszystkich ostatnich informacjach jest Centralny Rejestr Wyborców. Wiemy, że w tej chwili są prowadzone prace nad tym rejestrem, ale nie zostały one jeszcze zakończone i rozwiązanie nie zostało wdrożone, a jest to dosyć istotny element przy przeprowadzaniu wyborów. Choćby w ostatnich wyborach, kiedy mieliśmy problem z osobami, które dopisywały się do spisów wyborców w gminach turystycznych. W drugiej turze wyborów musiały one głosować w tym samym miejscu, tak? Centralny Rejestr Wyborców wyeliminowałby ten problem.

Tych problemów jest oczywiście więcej. Rejestr zabezpiecza na przykład przed podwójnym głosowaniem przez jakąś osobę, jeśli omyłkowo została dopisana do innego spisu wyborców i nie została wykreślona z rejestru wyborców. W tej chwili gminy muszą się nawzajem informować o wykreśleniu i o wpisaniu wyborców, co jest bardzo skomplikowane i czasochłonne i nigdy nie ma pewności… po każdych wyborach otrzymujemy informacje, że ktoś był wpisany w dwóch spisach wyborców, a taka sytuacja jest niedopuszczalna.

Drugim dosyć ważnym problemem, który był podnoszony w przekazywanych informacjach i odrębnych pismach, które Państwowa Komisja Wyborcza ma obowiązek przedkładać marszałkowi Sejmu, jest kwestia dotycząca normy przedstawicielskiej w wyborach do Sejmu. Taka informacja była przedkładana w 2014 r. i w 2018 r., ponieważ zmieniła się liczba mieszkańców i zachodziła konieczność zmiany liczby posłów wybieranych w poszczególnych okręgach. Może nie będę w tej chwili mówiła, o jakie okręgi chodzi i jaka to była liczba mandatów, dlatego że to był stan na 30 września 2018 r., ponieważ takie informacje, takie dane przygotowujemy właśnie na podstawie liczby mieszkańców według stanu na 30 września roku poprzedzającego rok, w którym odbywają się wybory do Sejmu. Taka informacja, aktualna, zostanie państwu przekazana pod koniec tego roku. Dodatkowo tam są jeszcze błędy w opisie granic okręgów wyborczych, ponieważ one są w Kodeksie wyborczym w załącznikach, to są też literówki, ewentualnie powiat

jeleniogórski od 1 stycznia ubiegłego roku nosi teraz nazwę powiat karkonoski i to też należałoby uaktualnić.

Następny problem dotyczy liczby członków obwodowych komisji. Państwo pamiętacie, że to zostało zmienione przy ostatnich nowelizacjach. W tej chwili liczba członków komisji jest uzależniona od liczby mieszkańców, ale tylko w obwodach stałych, natomiast my jeszcze postulowalibyśmy, żeby wprowadzić podobny przepis dotyczący obwodów odrębnych, dlatego że teraz jest tam stała liczba 5 osób, a mamy takie obwody, w których jest po 2, 3 lub 6 wyborców, mieliśmy takie obwody w szpitalach, ale jako obwód odrębny działają na przykład także areszty śledcze i zakłady karne, w których potrafi być prawie 2 tysiące wyborców, których też musi obsłużyć tylko ta pięcioosobowa komisja, a w gminie o porównywalnej liczebności wyborców komisja jest już dziewięcioosobowa.

To samo dotyczy jeszcze…, to było też zgłaszane przy wyborach do samorządu terytorialnego, że konieczna jest zmiana przepisów umożliwiających powoływanie terytorialnych komisji wyborczych w zróżnicowanym składzie, w zależności od liczby mieszkańców danej jednostki. Jednostki samorządu terytorialnego są bardzo różne, mamy bardzo duże gminy, małe gminy, duże miasta i wszędzie tam jest stała liczba 9 osób plus przewodniczący, którym jest komisarz.

Ponadto z tych ważniejszych spraw… Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej konieczne jest uściślenie przepisów dotyczących skrótu nazwy komitetu wyborczego, tzn. powinno zostać wskazane, jakie elementy musi zawierać skrót nazwy komitetu oraz określenie, że może on składać się z nie więcej niż 45 znaków drukarskich wliczając spacje. W tej chwili w tym zakresie są tylko ogólne przepisy. Nie będę się zagłębiała w detale, ale w piśmie PKW jest to szczegółowo wyjaśnione. Jeżeli państwo macie to pismo, to w nim jest wszystko na ten temat.

PKW proponuje również zniesienie ograniczenia liczby znaków koalicji wyborczej, a ponadto zniesienie przepisów dotyczących możliwości załączania symboli graficznych do zawiadomień o utworzeniu komitetu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza i w tej, i w poprzedniej informacji, i jeszcze w tej po wyborach samorządowych, postulowała, żeby to znieść, przede wszystkim dlatego, że rozmiary tego znaku graficznego są bardzo małe, on ma 9 mm na 9 mm, a my cały czas dążymy do tego, żeby karta była jednokartkowa, a nie w formie książeczki i w związku z tym mamy ograniczoną ilość miejsca, a tych list jednak trochę jest. Poza tym, jak powiedziałam, te symbole są naprawdę bardzo małe, a do tego są czarno-białe, więc nawet jeśli na co dzień ktoś posługuje się jakimś kolorowym symbolem, to i tak w wersji czarno-białej wygląda on inaczej, a my naprawdę mamy bardzo dużo problemów z tym związanych, jeśli chodzi właśnie o te symbole graficzne, bo one albo nie spełniają wymogów technicznych, albo… Jednym słowem, mamy dużo problemów, a korzyści z tego płynące może nie do końca są takie, jakich można by oczekiwać. Poza tym czasem powoduje to także nierówność, bo niektóre komitety mają swój symbol, niektóre go nie mają i na przykład w przypadku wyborów wójta osoba, która ma swój symbol, się wyróżni, albo odwrotnie, wyróżni się osoba, która go nie ma, więc to też jest takie…, a przepisy odnośnie tych symboli są dosyć ogólne i powoduje to nam liczne problemy i komitety mają pretensje o różne sytuacje.

Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla, że konieczne wydaje się dokonanie zmiany sposobu poparcia dla utworzenia komitetu wyborczego wyborców oraz zgłoszenia listy kandydatów lub kandydata w danych wyborach. Tutaj możliwe są różne wyjścia z obecnej sytuacji. PKW niejednokrotnie podkreślała, że można by rozważyć, poprzez zmianę w ogóle sposobu udzielenia poparcia, oczywiście poza wyborami prezydenckimi, bo tutaj mamy zapis w konstytucji o zbieraniu 100 tysięcy podpisów, że można na wzór innych państw zrobić to… Są takie kraje, które proponują kaucje wyborcze, albo można na przykład – nie wiem – zaproponować zaświadczenie, które odbiera się z gminy i takie zaświadczenie będzie się przedkładało komitetowi, albo można w ogóle zgłaszać w gminie swoje poparcie dla danego komitetu. Nie chcę państwu zabierać teraz czasu, ale my mamy naprawdę ogrom problemów związanych z weryfikacją tych podpisów i to jest jedno z najbardziej przykrych i najbardziej trudnych dla nas zadań do wykonania.

Jeśli państwo nie chcielibyście jednak zrezygnować z poparcia w formie podpisu, to możliwa byłaby bardzo nieduża zmiana, która na dodatek byłaby jeszcze analogiczna

do ustawy o referendum lokalnym, bo tam jest obowiązek podawania na każdej stronie daty udzielenia poparcia i to zapobiegałoby wcześniejszemu zbieraniu podpisów, przed czasem, od kiedy te podpisy można zbierać. Podaje się także dane osób odpowiedzialnych za zbieranie podpisów, żeby można było ewentualnie zwracać się do tych osób o wyjaśnienia.

Powinno jeszcze zostać uregulowane postępowanie z wykazami podpisów, które nie zostały wykorzystane w wyborach, bo są takie sytuacje, że na przykład komitet miał za mało podpisów i nie zarejestrował komitetu. W tej chwili takich przepisów nie ma, można by więc uregulować to analogicznie do ustawy o referendum lokalnym, gdzie mamy obowiązek protokolarnego zniszczenia kart i taki protokół trzeba przekazać właściwemu organowi wskazanemu w ustawie.

Szereg postulatów dotyczy także procedur odwoławczych od odmowy rejestracji listy kandydatów. Państwowa Komisja Wyborcza proponuje m.in. skrócenie terminów, ponieważ należy pamiętać, że naprawdę mamy bardzo mało czasu i że kalendarz wyborczy jest mocno napięty. Do minimum powinny zostać skrócone terminy na odwołania. Przy wyborach do Sejmu zawsze mamy na przykład ogromny problem z tym, żeby rozpatrzyć wszystkie odwołania. Komitety mogą później odwołać się jeszcze do Sądu Najwyższego, który prosi nas jeszcze o stanowisko, ostatnio na zajęcie stanowiska mieliśmy 4 godziny i to było naprawdę… Zależy nam na czasie, bo musi być jeszcze przeprowadzone losowanie, musimy wiedzieć, które komitety są ogólnopolskie, a losowanie jest również określone kalendarzem wyborczym, więc czasu jest naprawdę mało.

Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza postulowała, żeby odwołania od rejestracji list nie były rozpatrywane przez PKW, tylko przez sądy rejonowe, gdyż tych sądów jest dużo więcej, a Państwowa Komisja Wyborcza jest jedna. Jak mówię, czasu jest bardzo mało, a w międzyczasie sprawdzamy podpisy, rozpatrujemy odwołania itd., i ciągle czas nas nagli, a wiec byłoby w pełni zasadne, żeby o takiej odmowie decydowały sądy rejonowe. Wcześniej PKW pisała o sądach okręgowych, ale w tej ostatniej informacji stwierdziliśmy już, że wystarczyłyby sądy rejonowe.

Kolejna sprawa – konieczna jest rezygnacja z możliwości głosowania w Polsce przez wyborców stale zamieszkałych za granicą na podstawie paszportu i dokumentu potwierdzającego zamieszkiwanie za granicą, ponieważ w tej chwili osoby przebywające za granicą – raz, że mają problem z potwierdzeniem tego zamieszkiwania za granicą, muszą to jeszcze tłumaczyć przez tłumacza przysięgłego, a dwa – są przepisy, które w łatwy sposób uprawniają takie osoby do realizacji ich prawa wyborczego, ponieważ mogą one, po prostu, dopisać się do spisu wyborców u konsula. Zresztą Ministerstwo Spraw Zagranicznych udostępnia już od kilku lat taki program, w którym można bardzo łatwo się zarejestrować i to nie jest jakiś duży problem. To jest program bardzo intuicyjny i każdy, kto przebywa czasowo lub dłużej za granicą i chce tam głosować, może dopisać się do takiego spisu.

Proponujemy także, żeby zrezygnować z możliwości telefonicznego i telegraficznego dokonywania zgłoszeń do spisu wyborców prowadzonego przez konsula. Telefonicznego, to oczywiście ze względów bezpieczeństwa, ponieważ nie ma możliwości potwierdzenia danych takiej osoby, a jest mnóstwo innych sposobów na to, żeby się dopisać do spisu wyborców. To jest przepis, który miał uzasadnienie wiele lat temu, a w tej chwili można wszystko zrobić elektronicznie. Tak samo w przypadku telegrafu, też już go się nie stosuje, więc można to usunąć.

Konieczne jest też wprowadzenie ograniczenia wieku dla pełnienia funkcji przez komisarzy wyborczych do 70. roku życia, analogicznie jak ma to miejsce w przypadku członków Państwowej Komisji Wyborczej. W tej chwili tego ograniczenia nie ma.

Państwowa Komisja Wyborcza od dłuższego czasu zgłasza również w swoich informacjach, żeby rozważyć zmianę terminu zgłaszania list kandydatów, bo w tej chwili ten termin upływa o godzinie 0.00, i to jest dosyć problematyczne i dla nas, i dla komitetów. Byłoby zasadne, żeby ten termin upływał na przykład następnego dnia, tylko o określonej godzinie, na przykład o godzinie 16.00. Dzięki temu komitety będą miały kilkanaście godzin więcej, a warunki przyjmowania zgłoszeń są nieporównywalne, bo dzieje się

to w godzinach pracy. Pracownicy, którzy pracowali wcześniej cały dzień, nie muszą już przyjmować tych zgłoszeń w środku nocy.

Podobnie, jeśli chodzi o terminy, rozważenia wymagałoby dostosowanie przepisów do terminów, które upływają w sobotę lub niedzielę. Zgodnie z obecnymi przepisami taki termin upływa w poniedziałek, ale ponieważ nasze wybory są zarządzane na dzień wolny od pracy, właściwie zawsze to jest niedziela, to jest szereg terminów, które upływają w sobotę bądź niedzielę i dobrze by było, żeby to rzeczywiście ujednolicić i żeby nie było już żadnych wątpliwości, które się przecież pojawiają, bo wyborcy nie wiedzą, kiedy faktycznie ten termin upływa. Proponujemy, żeby jednoznacznie określić, że taki termin upływa w piątek lub na przykład w poniedziałek, w dzień powszedni.

Proponujemy również, żeby zrezygnować z konieczności przekazywania protokołów głosowania sporządzonych przez obwodowe komisje wyborcze z rejonowych komisji wyborczych oraz okręgowych komisji wyborczych do Państwowej Komisji Wyborczej, dlatego że zarówno okręgowa komisja wyborcza, jak i Państwowa Komisja Wyborcza… Nie ma żadnego uzasadnienia, żeby przekazywać te protokoły, bo powinien je posiadać ten organ, dla którego stanowi to podstawę do sporządzenia protokołu. Państwowa Komisja Wyborcza to jest, że tak powiem, szczebel wyżej, więc nie ma żadnego sensu, żeby to do nas przekazywać, a jest to dodatkowa trudność techniczna i organizacyjna.

Rozważenia wymaga określenie w Kodeksie wyborczym trybu uzupełniania składu Senatu w przypadku niedokonania wyboru senatora w głosowaniu w wyborach powszechnych bądź uzupełniających. Taka sytuacje jest możliwa na przykład wtedy, gdy głosowano na jednego kandydata i nie uzyskał on więcej niż połowy ważnych głosów lub nie zgłoszono żadnego kandydata. Dotąd takiej sytuacji nie było, ale ona hipotetycznie jest możliwa. W ostatnich wyborach mieliśmy przecież w większości okręgi, w których były dwie osoby, dwóch kandydatów. Może więc być różnie, a w tej chwili odpowiednia procedura nie jest określona w Kodeksie wyborczym.

Proponuje się też skrócenie okresu przechowywania przez Archiwa Państwowe dokumentów z wyborów. W tej chwili okres przechowywania to co najmniej 5 lat, ale według oceny Państwowej Komisji Wyborczej nie ma uzasadnienia dla tak długiego przechowywania tych dokumentów, ponieważ tych dokumentów, które stanowią dowód w postępowaniach sądowych, administracyjnych, przygotowawczych postępowaniach karnych, nie przekazuje się do Archiwów Państwowych i nie niszczy do czasu zakończenia tych postępowań, a więc nie ma tutaj jakiegoś niebezpieczeństwa.

Ponadto PKW proponuje uregulowanie w Kodeksie wyborczym terminu wygaśnięcia mandatu posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego oraz wójta, burmistrza w związku z objęciem urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W tej chwili to nie jest określone. Ponieważ okres od wyborów do złożenia ślubowania i objęcia urzędu jest dosyć długi, ponad 2 miesiące, to z uwagi na to Państwowa Komisja Wyborcza proponuje, żeby wygaśnięcie mandatu radnego, wójta, burmistrza, prezydenta w związku z wyborem na Prezydenta RP następowało w przeddzień objęcia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Państwowa Komisja Wyborcza postuluje także rozważenie zmiany przepisu o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. W tej chwili PKW prowadzi rejestr korzyści, to jest jawny rejestr korzyści, i zgodnie a art. 12 ust. 9 mamy zapis, że taki rejestr korzyści powinien być publikowany raz w roku w odrębnej publikacji. Ponieważ rejestr jest jawny i opinia publiczna ma prawo wglądu do tego typu danych, uważamy, że powinna mieć taki dostęp na bieżąco. My te dane zamieszczamy oczywiście na bieżąco, ale z przepisów to nie wynika, więc byłoby dobrze, żeby to zapisać w taki sposób, iż niezwłocznie ma to być opublikowane na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej. Można by wtedy jeszcze, ewentualnie, określić czas, przez jaki taka informacja ma się znajdować w rejestrze korzyści po zakończeniu pełnienia funkcji przez daną osobę. W tej chwili to również nie jest określone. Można na przykład przyjąć, że będzie to 6 lat od zakończenia pełnienia funkcji.

Niektóre zagadnienia pokrywają się w materiale przygotowanym przez PKW, ale chciałam jeszcze zwrócić uwagę, że jeśli chodzi o informację po wyborach prezydenckich, to Państwowa Komisja Wyborcza zaproponowała, żeby rozważyć likwidację obowiązku

przekazania wyborcom informacji o wyborach w formie druków bezadresowych. W tej chwili wyborcy mają bowiem internetowy dostęp do wszelkich możliwych informacji, a nie wspomnę już nawet o tradycyjnej kampanii, bilbordach czy innych tego typu informacjach. Poza tym wyborcy nie bardzo rozumieją, czemu służą te druki bezadresowe, czy dostają je od komitetów wyborczych… Nie do końca są z tego zadowoleni i takie informacje otrzymujemy.

O skróceniu terminów już mówiłam, ich trochę jest… Konieczne byłoby jeszcze umożliwienie komisarzowi wyborczemu zwiększenie liczby członków obwodowej komisji wyborczej w gminach turystycznych, mieliśmy to w ostatnich wyborach, tak żeby miał podobne uprawnienia, jakie mają konsulowie w przypadku obwodów utworzonych za granicą. Tam można bowiem w sytuacjach, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, że będzie większa liczba wyborców, zwiększyć liczbę członków obwodowej komisji wyborczej.

Proponujemy również wprowadzenie obowiązku sporządzania dwóch aktów pełnomocnictwa. W tej chwili, kiedy są dwie tury wyborów, wyborcy otrzymują dwa zaświadczenia, na każdą turę wyborów, natomiast akty pełnomocnictwa są pojedyncze i to stwarza duże problemy obwodowym komisjom, bo one muszą potem dołączać do spisów, często o tym zapominają, potem jest problem przy następnej turze i byłoby dużo prościej, jak w przypadku zaświadczeń, gdyby wyborcy otrzymywali dwa pełnomocnictwa.

Ponadto po ostatnich wyborach Państwowa Komisja Wyborcza zgłosiła do rozważenia zmianę przepisów dotyczących powołania okręgowych i rejonowych komisji wyborczych, tzn. zniesienie wymogu powoływania ich wyłącznie w składzie sędziowskim na wniosek Ministra Sprawiedliwości, z zastrzeżeniem, żeby to były osoby mające wykształcenie prawnicze, członkostwo wygasa z powodu ukończenia 70 lat i że członkowie są powoływani na wniosek komisarza wyborczego. Tak było w wyborach Prezydenta RP zarządzonych w 2020 r., tam gdzie była ta ustawa szczególna, i tu, zgodnie z sugestią PKW, bardzo dobrze sprawdziło się to w praktyce. Dotąd mieliśmy bardzo dużo perturbacji ze zmianami w tych komisjach i ta procedura jest bardzo wydłużona, ponieważ to Minister Sprawiedliwości przedstawia kandydatów komisji, Państwowa Komisja Wyborcza powołuje skład takiej okręgowej komisji, a w momencie, kiedy skrócona została ta droga, to w tych ostatnich wyborach mieliśmy tylko dwie rezygnacje w całym kraju.

Ponadto, i to jest również spostrzeżenie po ostatnich wyborach, choć rzecz była dostrzeżona także wcześniej, kiedy mieliśmy głosowanie za granicą, to w przypadku przeprowadzenia takiego głosowania drogą korespondencyjną konieczny byłby przepis pozwalający na udzielenie przez konsulów technicznej pomocy obwodowym komisjom wyborczym. Chodzi tutaj o czynności techniczne polegające na otwieraniu kopert, wyjmowaniu kart do głosowania i wyszukiwaniu osób w spisach wyborczych. To są czynności najbardziej czasochłonne i najtrudniejsze dla komisji zagranicznych. To sprawia, że w kraju zawsze czekamy na wyniki.

Zasadne jest także zniesienie przesyłania Państwowej Komisji Wyborczej egzemplarza obwieszczenia wójta o obwodach głosowania, siedzibach i lokalach obwodowych komisji wyborczych. W tej chwili mają oni taki obowiązek przekazywania. Ok. 2,5 tysięcy wielkoformatowych obwieszczeń jest do nas przesyłanych, a są one również przekazywane komisarzom wyborczym i zamieszczane w Biuletynach Informacji Publicznej, więc niezasadne jest, aby było to jeszcze przekazywane do PKW.

Państwowa Komisja Wyborcza podniosła również, że rozważenia wymaga przywrócenie powszechnego głosowania korespondencyjnego jako alternatywnej formy głosowania, natomiast konieczne jest wprowadzenie do Kodeksu wyborczego regulacji dotyczących głosowania korespondencyjnego, związanych z obowiązującym stanem epidemii, w tym przepisów analogicznych do art. 3 ust. 2 ustawy o szczególnych zasadach organizacji wyborów na Prezydenta RP zarządzonych w 2020 r. Zgodnie z tamtymi przepisami wyborca, który rozpoczął podleganie obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych po terminie zgłaszania zamiaru głosowania korespondencyjnego, mógł zgłosić zamiar głosowania korespondencyjnego do drugiego dnia przed dniem wyborów. W związku z obecną sytuacją epidemiczną, a także możliwością jej wystąpienia w przyszłości, wprowadzenie takiego rozwiązania wydaje się być w pełni uzasadnione.

Zasadne byłoby również określenie początku terminu kampanii wyborczej poprzedzającej ponowne głosowanie w wyborach na prezydenta. W tej chwili to nie jest określone. Termin wznowienia kampanii oraz pozyskiwania i wydatkowania środków przez komitety wyborcze, bo to jest tutaj najważniejsze, tym dniem powinien być dzień podania do publicznej wiadomości przez właściwa komisję wyborczą wyników głosowania.

Z tych ważniejszych przepisów zasadne jest jeszcze rozszerzenie uprawnień ustawowych ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sposób umożliwiający mu wprowadzenie wymogu prowadzenia rejestru i odpowiedniego złożenia sprawozdania finansowego w formie cyfrowej określonej w rozporządzeniach. Obecnie obowiązujące – od blisko 20 lat – przepisy nie upoważniają Ministra Finansów do określenia tych cyfrowych standardów sporządzania oraz składania sprawozdań finansowych, czego konsekwencją jest sporządzanie ich, w większości, w archaicznej formie druków wypełnionych pismem odręcznym. Utrudnia to dostęp do sprawozdań publikowanych w formie skanów graficznych, ogranicza czytelność dokumentów, uniemożliwia ich przeszukiwanie narzędziami informatycznymi, przedłuża proces publikacji, co stanowi ograniczenie jawności finansowania kampanii wyborczej. Analogiczne rozwiązania powinny się znaleźć również w przepisach ustawy o partiach politycznych, jeśli chodzi o określenie zasad składania informacji finansowych i sprawozdań finansowych.

Proponuje się także objęcie zasadą określoną w art. 150 i art. 151 § 3 Kodeksu wyborczego wysokości dotacji przysługującej partiom wchodzącym w skład koalicji wyborczej, czyli ograniczenie wysokości dotacji do kwoty środków przekazanych przez partie na rachunek koalicyjnego komitetu wyborczego i wysokości części nadwyżki finansowej przekazywanej na fundusz wyborczy partii przez koalicyjny komitet wyborczy do kwoty środków przekazanych przez partię na rachunek komitetu. Powołane przepisy wykluczają możliwość otrzymania przez partię polityczną dotacji podmiotowej w kwocie przekraczającej wydatki komitetu wyborczego i ograniczają łączną wysokość dotacji przysługującej partiom politycznym tworzącym koalicję do wysokości wydatków komitetu, lecz nie zapobiegają możliwości otrzymania przez partię polityczną dotacji w kwocie wyższej niż wpłacona z jej funduszu wyborczego na rachunek komitetu. Podobnie udział partii politycznej w podziale nadwyżki finansowej może przekraczać kwotę przekazaną przez tę partię komitetowi, co przeczy naturze dotacji podmiotowej jako częściowej refundacji kosztów poniesionych przez partię polityczną na udział w wyborach i umożliwia ukryte finansowanie partii politycznej przez inną partię. Możliwym rozwiązaniem mogłoby być całkowite odejście od określenia proporcji podziału dotacji nadwyżki w umowie koalicyjnej na rzecz wprowadzenia zasady podziału proporcjonalnego do wkładu poszczególnych partii na rzecz komitetu.

Państwowa Komisja Wyborcza zwraca jeszcze uwagę na konieczność zmiany ustawy o partiach politycznych, w której jest…, żeby wprowadzić w niej obowiązek przekazywania PKW przez sąd okręgowy wszystkich postanowień, w tym nieprawomocnych, bo w tej chwili ma obowiązek przekazywania tylko postanowień prawomocnych, w sprawach o wpis do ewidencji partii politycznych. Postanowienia wywołują bowiem skutki z chwilą ich wydania, a nie uprawomocnienia się, co ma znaczenie zarówno przy wykonywaniu zadań organów wyborczych związanych z wyborami, czyli przyjmowanie zawiadomień o utworzeniu komitetów, jak i przy wykonywaniu zadań w zakresie związanym z badaniem sprawozdań finansowych partii, czyli ustaleniu, które partie polityczne zobowiązane są złożyć sprawozdania, tak żeby zweryfikować poprawność sporządzenia tych sprawozdań.

Konieczne jest też wprowadzenie w ustawie o partiach politycznych zasady analogicznej do art. 144 § 1 pkt 2 Kodeksu wyborczego, czyli przyjęcie sprawozdania ze wskazaniem uchybień, w razie gdy kwoty, których dotyczą naruszenia prawa, są relatywnie niewielkie. Podobnie jak to ma miejsce w przypadku komitetów wyborczych, niektóre naruszenia zasad finansowania związane z przyjęciem lub wydatkowaniem relatywnie niewielkich kwot, nie powinny skutkować odrzuceniem sprawozdania finansowego ze wszystkimi tego konsekwencjami. Ponadto brak proponowanego rozwiązania powoduje, że te same naruszenia zasad finansowania kampanii wyborczej skutkują przyjęciem sprawozdania finansowego komitetu wyborczego partii ze wskazaniem uchybień,

a jednocześnie odrzuceniem sprawozdania finansowego tej partii. Konieczne jest także wyraźne określenie w ustawie o partiach politycznych konsekwencji dla partii wynikających z naruszenia zasad finansowania kampanii wyborczej przez utworzony lub współtworzony przez nią komitet wyborczy. Konsekwencje takie nie zostały określone wprost w ustawie o partiach politycznych, a interpretacja przepisów ustawy, prowadząca do ich wyciągania, powstała w drodze wykładni prawa dokonanej przez Państwową Komisję Wyborczą potwierdzoną orzecznictwem Sądu Najwyższego. Obecnie takie konsekwencje, na przykład w przypadku uzyskiwania przez komitet środków finansowych ze źródeł innych niż fundusz wyborczy partii, związane są z naruszeniami dokonywanymi przez komitet wyborczy partii politycznych, jako że w istocie są tożsame z organami partii, natomiast inaczej byłoby w przypadku koalicyjnych komitetów wyborczych. Taki stan nie powinien mieć miejsca, ponieważ partie polityczne tworzące koalicję wyborczą w taki sam sposób korzystają z działalności koalicyjnego komitetu wyborczego jak partia z działalności komitetu przez nią utworzonego. Powinny zatem również ponosić podobne konsekwencje działań komitetu niezgodnych z prawem.

Ponadto konieczne jest jeszcze wprowadzenie obowiązku złożenia oświadczenia lustracyjnego przez członków Państwowej Komisji Wyborczej, bo do 20 stycznia 2020 r., czyli do czasu powołania Państwowej Komisji Wyborczej na podstawie zmian wprowadzonych w 2018 r., taki obowiązek wynikał z jednoczesnego pełnienia funkcji sędziego przez członków PKW. Ponieważ w tej chwili w skład PKW wchodzą osoby, które nie pełnią funkcji sędziów, to zasadnym jest nałożenie takiego obowiązku na innych członków.

I jeszcze krótko, jeżeli chodzi o naszą informację, która była przygotowana w 2019 r. po wyborach samorządowych. Tutaj chyba najważniejszym, najbardziej doniosłym problemem, który został zgłoszony, było powoływanie w wyborach dwóch komisji. W tej chwili w wyborach w toku kadencji, po zmianie tych przepisów w 2018 albo 2019 r., w tej chwili nie pamiętam, ale zostało to zmienione, jest tylko jedna komisja obwodowa w wyborach do polskiego parlamentu, do Parlamentu Europejskiego, w wyborach prezydenta i w wyborach w toku kadencji, natomiast pozostały dwie komisje w wyborach samorządowych, które będą miały miejsce w najbliższym czasie. Jak państwo pamiętacie, były duże problemy z pozyskaniem członków komisji, a pamiętać należy, że to jest jakby podwójna liczba członków i to się nie zmieni. Ponadto były problemy przy przekazywaniu sobie tych zadań, przekazywaniu dokumentów pomiędzy komisjami. Nie będę ich teraz konkretnie przytaczać, tych problemów, bo to było wiadomo…

Przewodniczący poseł Kazimierz Smoliński (PiS):

Proponuję nie wchodzić w takie szczegóły.

Szef Krajowego Biura Wyborczego Magdalena Pietrzak:

Oczywiście, panie przewodniczący, chciałam to tylko zaakcentować. I już naprawdę na sam koniec chciałam wskazać, że zdaniem PKW należałoby umożliwić komisjom wykonywanie swoich obowiązków w liczbie stanowiącej co najmniej 1/2 pełnego składu, bo w tej chwili mamy tutaj 2/3 i duże problemy, szczególnie w trakcie samego głosowania. Ta reguła mogłaby dotyczyć wyłącznie dnia wyborczego, czyli samego głosowania, natomiast 2/3 mogłoby pozostać, jeżeli chodzi o liczenie głosów. Zresztą PKW zawsze postuluje, że liczenie powinno się odbywać możliwie w pełnym składzie.

To chyba byłoby wszystko. Myślę, że przekazałam najważniejsze informacje.

Przewodniczący poseł Kazimierz Smoliński (PiS):

Dziękuję, pani minister. Zdecydowana większość tych zmian i propozycji to zmiany techniczne, które wynikają z praktyki, z którą Państwowa Komisja Wyborcza styka się podczas każdych wyborów. Dlatego wracam do propozycji, żebyście państwo przygotowali projekt zmian. Nie macie wprawdzie inicjatywy ustawodawczej w tym zakresie, ale my jako Komisja taka inicjatywę posiadamy, więc możemy takie propozycje przyjąć, jeśli oczywiście taka będzie wola członków Komisji. W każdym razie chodzi o to, abyśmy otrzymali materiał, nad którym moglibyśmy konkretnie dalej pracować i taka jest moja propozycja, tzn. żebyście państwo przygotowali konkretne propozycje zmian w Kodeksie wyborczym i Komisja się tym zajmie już jako inicjatywą komisyjną. Które zmiany zostaną ostatecznie przyjęte, tego nie wiem, bo o tym ostatecznie zdecyduje Komisja.

W każdym razie tak widziałbym dalsze procedowanie nad tymi zmianami, ale teraz to już od państwa zależy, kiedy przygotujecie nam projekt, żebyśmy jako Komisja mogli się nim zająć. Można powiedzieć, że jesteśmy na to gotowi w dowolnym czasie.

Szef Krajowego Biura Wyborczego Magdalena Pietrzak:

Postaramy się jak najszybciej.

Przewodniczący poseł Kazimierz Smoliński (PiS):

Do wyborów mamy jeszcze trochę czasu, ale nigdy nie wiadomo co się może zdarzyć, więc… Zobaczymy kiedy będą wybory samorządowe, a więc sugeruję, żebyście państwo przygotowali swoje propozycje i my jako Komisja nad nimi się pochylimy, przyjmiemy je wtedy jako propozycje komisyjne i przedstawimy Sejmowi.

Szef Krajowego Biura Wyborczego Magdalena Pietrzak:

Oczywiście, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Kazimierz Smoliński (PiS):

Dobrze, w takim razie dziękuję bardzo. Szanowni państwo, przystępujemy do realizacji drugiego punktu porządku dziennego, którym jest propozycja inicjatywy uchwałodawczej w sprawie zmiany regulaminu Sejmu. Chodzi o dostosowanie regulaminu do nowych przepisów ustawy o zmianie ustawy o radiofonii oraz ustawy o kinematografii, która weszła w życie 1 listopada 2021 r. Zmienione przepisy stanowią, że uchwała Sejmu w sprawie odrzucenia sprawozdania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji zawiera uzasadnienie. Dotychczasowe przepisy tego nie przewidywały, więc mamy w tej sprawie propozycję stosownej uchwały w sprawie zmiany regulaminu Sejmu. Państwo tę propozycję otrzymaliście i teraz otwieram dyskusję nad tą propozycją. Czy są jakieś uwagi?

Moim zdaniem zmiana regulaminu jest konieczna, ponieważ mamy spełniony tutaj wymóg ustawowy. Jeżeli ze strony państwa nie będzie żadnych uwag, to przystąpimy do szczegółowego rozpatrzenia projektu uchwały. Nie było uwag, zamykam dyskusję i przechodzimy do szczegółowego rozpatrzenia projektu.

Czy są uwagi do tytułu uchwały? Nie widzę.

Art. 1. Najpierw tytuł tego artykułu. Czy są do niego jakieś uwagi? Nie widzę.

Zmiana pierwsza. Czy są jakieś uwagi do zmiany pierwszej? Czy Biuro Legislacyjne ma uwagi? Bez uwag ze strony Biura Legislacyjnego. Dodawany jest pkt 4a, którego treść państwo macie przed sobą.

Zmiana druga. Tutaj dodawany jest ust. 5a w zaproponowanym brzmieniu. Czy do tego są jakieś uwagi? Nie widzę.

Przystępujemy do rozpatrzenia art. 2. Czy są uwagi do tego artykułu? Nie widzę.

Proponuję, żebyśmy jeszcze przyjęli całość projektu uchwały. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z Biura Legislacyjnego Przemysław Sadłoń:

Dziękuję, panie przewodniczący. Przemysław Sadłoń, Biuro Legislacyjne. Chcemy tylko zauważyć, że wykonanie inicjatywy uchwałodawczej zakłada także przyjęcie uzasadnienia i to jest nasza uwaga. Chodzi o to, żebyście państwo podejmując taką inicjatywę, rozstrzygając o tym w głosowaniu, mieli świadomość, że takie uzasadnienie jest konieczne.

Przewodniczący poseł Kazimierz Smoliński (PiS):

Oczywiście, panie mecenasie. Uzasadnienie jest przygotowane. Jak wspomniałem, zmiana jest spowodowana zmianą ustawy i projekt będzie przyjęty łącznie z uzasadnieniem.

Czy ktoś z państwa posłów jest przeciwny przyjęciu całości projektu uchwały wraz z uzasadnieniem? Nie słyszę sprzeciwu. W tej sytuacji stwierdzam, że Komisja przyjęła zaproponowaną zmianę uchwały w brzmieniu, które państwo otrzymaliście, łącznie z uzasadnieniem.

Musimy jeszcze dokonać wyboru posła sprawozdawcy, ponieważ nasza propozycja będzie przedstawiana na forum Sejmu.

Poseł Zbigniew Babalski (PiS):

Proponuję, żeby posłem sprawozdawca był pan przewodniczący Kazimierz Smoliński.

Przewodniczący poseł Kazimierz Smoliński (PiS):

Dziękuję, przyjmuję tę propozycję i jeżeli nie ma innych kandydatur, to stwierdzam, że sprawozdawcą będzie poseł Smoliński. Na tym zakończyliśmy rozpatrywanie tego punktu i przechodzimy do rozpatrzenia trzeciego punktu porządku dziennego, którym jest zaopiniowanie dla Marszałka Sejmu, w trybie art. 8 ust. 3 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, formalnej poprawności oświadczenia posła Marcina Warchoła z dnia 9 lutego 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za wykroczenie, w związku z wnioskiem Komendanta Głównego Policji z 9 listopada 2021 r.

Poseł Warchoł złożył oświadczenie o wyrażeniu zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Czy ktoś z państwa chciałby w tej sprawie zabrać głos? Dysponujemy opinią Biura Legislacyjnego, że oświadczenie spełnia wymogi formalne. Jeżeli nikt nie zgłasza sprzeciwu, to stwierdzam, że Komisja przyjęła i pozytywnie zaopiniowała oświadczenie pana posła w sprawie zrzeczenia się immunitetu.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny.

Chcę jeszcze państwa poinformować, że za chwilę przyjdzie do nas komendant Straży Marszałkowskiej i będziemy mieli możliwość zapoznania się z drogami ewakuacyjnymi i pomieszczeniami bunkrów, które mają służyć bezpieczeństwu posłów. Wiem, że posłowie zgłaszali uwagi, iż nie wiedzą, gdzie takie pomieszczenia się znajdują, zresztą ja sam też tego nie wiem. Także pracownicy Sejmu mają wątpliwości w zakresie tego, które drogi są ewakuacyjne, a przecież na co dzień przebywamy w różnych pomieszczeniach, także w budynku K, dawnym Domu Poselskim, w sali obrad plenarnych itd. Drogi ewakuacyjne są wprawdzie oznaczone, ale ja na przykład nie wiem, czy one dotyczą ekstremalnych sytuacji, które mogą się zdarzyć, takich jak bombardowanie czy coś podobnego. Widzimy, że dzieje się to w tej chwili za granicą, więc musimy być przygotowani na taką ewentualność.

Jeszcze chwilę poczekamy. Może nawet wejdziemy na górę, to pan komendant straży nie będzie musiał tu iść. Spotkamy go po drodze.

W takim razie zamykam posiedzenie Komisji. Wyczerpaliśmy dzisiejszy porządek obrad. Dziękuję państwu bardzo.